

САМАРҚАНД ШАҲРИДАГИ БОЛАЛАР ВА ЎСМИРЛАР СПОРТ МАКТАБЛАРИНИНГ ЎСМИР БОЛАЛАР САЛОМАТЛИГИ ҲОЛАТИ ВА ТИББИЙ ХИЗМАТНИ ТАШКИЛ ЭТИШ ХУСУСИЯТЛАРИ

*Ярмухамедова Наргиза Анваровна, Хаджиметов Абдугафор Ахатович, Ризаев Жасур
Алимжанович*

Самарқанд Давлат тиббиёт институти

✓ Резюме

Маишулот юкламаларининг ҳажми ва интенсивлигининг ошиши кўпинча ёш спортчининг танасига умумий юкнинг кўпайишига олиб келади, унга бир вақтнинг ўзида бир қанча хавф омиллари таъсир қилади: экологик муаммолар, зич мактаб ўқув дастури, спорт билан боглиқ жисмоний ва эмоционал стресс. Тадқиқодимизнинг мақсади болалар ва ўсмирлар спорт мактабларига жалб қилинган ўсмирларнинг саломатлик ҳолати ва унга таъсир этувчи омилларни асослаш ва синаб кўришидир. 1050 нафар ёш спортчининг бирламчи тиббий ҳужжатларидаги маълумотлар уларнинг мурожаатлари маълумотларидан фойдаланди. Олинган тадқиқот натижалари таҳлили шуни кўрсатдики, касалликларнинг тарқалиш таркиби бўйича, мурожаат маълумотларига кўра, нафас олиш йўллари касалликлари 112, иккинчи ўринни 58 та юқумли касалликлар, учинчи ўринда шикастланишлар 21, ундан кейин овқат ҳазм қилиш тизими касалликлари 20 ва қулоқ ва сўғичсимон ўсиқ касалликлари 9 ташкил этди. Ёш спортчиларнинг соғлигига таъсир этувчи турли омиллар орасида ижтимоий ва гигиеник омиллар алоҳида аҳамиятга эга, айнан маишулот жараёнини ташкил этиш, уйку ва овқатланиш тартиби, зарарли одатлар улар ёш спортчиларни гигиеник тайёрлаш ва ўқитиш мақсадга мувофиқлигини шунингдек назорат қилинадиган хавф омилларини фаол равишда йўқ қилишни белгилайди.

Калит сўзлар: мактаб ўқувчилари, спорт мактаби, касалланиш даражаси, спорт маишулотлари, дисгармоник ривожланиш

ЗДОРОВЬЕ ДЕТЕЙ И ПОДРОСТКОВ СПОРТИВНЫХ ШКОЛ ГОРОДА САМАРКАНДА И ХАРАКТЕРИСТИКИ ОРГАНИЗАЦИИ МЕДИЦИНСКОГО ОБСЛУЖИВАНИЯ

*Ярмухамедова Наргиза Анваровна, Хаджиметов Абдугафор Ахатович, Ризаев Джасур
Алимджанович*

Самаркандский государственный медицинский институт

✓ Резюме

Актуальность. Увеличение объема и интенсивности тренировочных нагрузок часто приводит к увеличению общей нагрузки на организм юного спортсмена, на которую одновременно влияют несколько факторов риска: экологические проблемы, интенсивная школьная программа, связанные со спортом физические и эмоциональные нагрузки.

Целью нашего исследования является обоснование и проверка состояния здоровья подростков, обучающихся в детских и юношеских спортивных школах, и факторов, влияющих на него. Данные в первичных медицинских картах 1050 молодых спортсменов были основаны на данных их направлений.

Анализ результатов исследования показал, что по распространенности заболеваний, по данным, выявлено 112 респираторных заболеваний, 58 инфекционных заболеваний, 21 травма, 20 заболеваний органов пищеварения и 9 опухолей уха и присоски.

Среди различных факторов, влияющих на здоровье юных спортсменов, особое значение имеют социальные и гигиенические факторы, а именно организация тренировочного процесса, привычки сна и питания, вредные привычки, которые определяют целесообразность гигиенической тренировки и воспитания юных спортсменов, а также активное устранение контролируемых факторов риска.

Ключевые слова: школьники, спортивная школа, заболеваемость, спортивная подготовка, дисгармоничное развитие.

HEALTH OF CHILDREN AND ADOLESCENTS OF SPORTS SCHOOLS OF SAMARKAND CITY AND CHARACTERISTICS OF THE ORGANIZATION OF MEDICAL SERVICE

Yarmukhamedova Nargiza Anvarovna, Khadzhimetov Abdugafor Akhatovich, Rizaev Jasur Alimdzhonovich

Samarkand State Medical Institute

✓ Resume

Relevance. An increase in the volume and intensity of training loads often leads to an increase in the overall load on the body of a young athlete, which is simultaneously influenced by several risk factors: environmental problems, an intensive school program, physical and emotional stress associated with sports.

The purpose of our study is to substantiate and check the health status of adolescents studying in children's and youth sports schools, and the factors that influence it. Primary medical records of 1,050 young athletes were based on their referral data.

The analysis of the results of the study showed that according to the prevalence of diseases, according to the data, 112 respiratory diseases, 58 infectious diseases, 21 injuries, 20 diseases of the digestive system and 9 tumors of the ear and sucker were detected.

Among the various factors affecting the health of young athletes, social and hygienic factors are of particular importance, namely, the organization of the training process, sleep and nutrition habits, bad habits that determine the expediency of hygienic training and education of young athletes, as well as the active elimination of controlled risk factors.

Key words: schoolchildren, sports school, morbidity, sports training, disharmonious development.

Долзарблиги

Кўплаб тадқиқотлар шуни кўрсатдики, жисмоний тарбия ва спорт саломатлигини сақлаш, касалликларнинг олдини олиш ва болалик ва ўсмирликда иш қобиляти кўрсаткичларини яхшилашнинг энг самарали усулларидан биридир. Шу боис, ўсиб келаётган ёш авлоднинг саломатлигини мустаҳкамлаш ва сақлаш масалалари алоҳида долзарбдир.

Адабиёт маълумотларини таҳлил қилиш шуни кўрсатдики, спортчи мактаб ўқувчиларининг касалланиш даражаси ва тузилишини ўрганишга бағишланган асарлар деярли йўқ, ёш спортчилар саломатлигига таъсир этувчи омиллар етарлича ўрганилмаган. Шуни таъкидлаш керакки, замонавий спортнинг ўзига хос хусусиятлари - ёш спортчиларни тайёрлашнинг барча босқичларида ёш малакасининг пасайиши. Шу билан бирга, машғулоти юқламаларининг ҳажми ва интенсивлигининг ошиши кўпинча ёш спортчининг танасига умумий юкнинг кўпайишига олиб келади, унга бир вақтнинг ўзида бир қанча хавф омиллари таъсир қилади: экологик муаммолар, зич мактаб ўқув дастури, спорт билан боғлиқ жисмоний ва эмоционал стресс.

Юқорида қайд этилган сабаблар спортчи мактаб ўқувчиларида турли хил саломатлиги

билан боғлиқ муаммоларнинг пайдо бўлиши ва ривожланишига ёрдам бериши мумкин. Юқоридагиларни инобатга олган ҳолда, спортчи-ўқувчиларнинг таълим ва тарбия жараёнини тўғри ташкил этишнинг роли ошади. Бирок, ҳозирги вақтда ўсмирлар орасида касалланиш даражаси ва тузилишини ва уни шакллантирувчи омилларни ўрганишга бағишланган тадқиқотлар мавжуд эмас. Шу билан бирга, касалланиш болалар ва ўсмирлар саломатлигининг энг муҳим кўрсаткичидир. Юқоридагиларни инобатга олган ҳолда, ёш спортчиларнинг соғлигини мажбурий тиббий кузатуви билан ўқув машғулоти жараёнини тўғри ташкил этиш катта аҳамиятга эга. Юқорида айтилганларнинг барчаси тадқиқотнинг долзарблигини таъкидлайди ва ёш спортчиларни ҳар томонлама тиббий - ижтимоий ўрганишни талаб қилади.

Ушбу тадқиқотнинг мақсади болалар ва ўсмирлар спорт мактабларига жалб қилинган ўсмирларнинг саломатлик ҳолати ва унга таъсир этувчи омилларни асослаш ва синаб кўришдир.

Материал ва усуллар

Бу кенг камровли тиббий - ижтимоий тадқиқотлар 2019-2021 йиллар Самарқанд

вилоят тиббий - жисмоний диспансери негиздаги спортнинг ўйин турлари ва енгил атлетика бўйича ихтисослаштирилган болалар ва ўсмирлар спорт мактабида ўтказилган.

Материални йиғиш 1050 нафар ёш спортчининг бирламчи тиббий хужжатларидаги маълумотлар уларнинг мурожаатлари маълумотларига мувофиқ нусха кўчирилди. Барча маълумотлар махсус ишлаб чиқилган "Мурожаатлар маълумолари бўйича болалар ва ўсмирлар спорт мактабларининг болалар ва ўсмирлар касалликларини ўрганиш учун карта" га киритилди. Кейинчалик чуқурлаштирилган тиббий кўрик маълумотларига кўра, 220 нафар ёш спортчининг касалланиш даражаси баҳоланди. Шу билан бирга, спорт мактаблари тарбияланувчиларининг саломатлик ҳолатини жинси ва ёшига қараб ҳар томонлама баҳолаш ўтказилди. Касалликлар таҳлили касалликлар ва улар билан боғлиқ соғлиқ муаммоларининг халқаро статистик таснифининг 10 - таҳририга мувофиқ ўтказилди. Соғлиқни сақлаш ҳолати ва уни шакллантирувчи омилларни ўрганиш натижаларини таҳлил қилиб бўлгач, касалликларни камайтиришга қаратилган ташкилий ва даволаш-профилактик чора-тадбирлар комплекси ишлаб чиқилди.

Тадқиқотнинг мақсадидан келиб чиқиб, биз Самарқанд вилоятидаги болалар ва ўсмирлар спорт мактаблари ўқувчиларининг жисмоний ривожланишини баҳолаш учун уларни чуқур тиббий кўриқдан ўтказдик.

Натижа ва таҳлиллар

Олинган тадқиқот натижалари таҳлили шуни кўрсатдики, болалар ва ўсмирлар спорт мактаблари тарбияланувчиларининг $78,9 \pm 5,4\%$ ёш спортчиларнинг умумий сонидан (1050 киши) бирламчи тиббий хужжатлардан маълумотларни нусхалаш орқали аниқ жисмоний ривожланишига эга. Шу билан бирга, 220 ($21,1 \pm 1,5\%$) нафар ёш спортчилар чуқур таҳлил қилиш учун асос бўлиб хизмат қилган хавф гуруҳига киради.

Бу гуруҳлар жисмоний ривожланиши дисгармоник, бўйи ва тана оғирлиги паст спортчилар ҳисобидан тузилади. Болалар ва ўсмирлар спорт мактаблари тарбияланувчиларининг $24,0 \pm 0,9\%$ да жисмоний ривожланишдаги оғишлар қайд этилган. Улардан $3,6 \pm 0,3\%$ ёш спортчиларнинг тана узунлиги жуда паст. Болалар ва ўсмирлар спорт мактаблари ўқувчиларининг $15,9 \pm 0,9\%$ ўқувчиларида дисгармоник ривожланиш аниқланди, шундан текширилганларнинг $30,9 \pm 2,5\%$ и кам вазнли

эди. Дисгармоник ривожланишдаги болалар ва ўсмирлар спорт мактабларининг ёш спортчилари алоҳида эътиборга лойиқдир. Болалар ва ўсмирлар спорт мактаблари ўқувчиларининг кўпчилиги ўпканинг тириклик сиғими ўртача кўрсаткичларини қайд этди, ўғил ва киз болалар мос равишда $49,0 \pm 2,9\%$ ва $41,9 \pm 3,4\%$. Паст кўрсаткичли ёш спортчилар сони $28,5 \pm 2,1\%$ ни ташкил қилади, бу спорт билан шуғулланмайдиган 11-15 ёшли йигитларниқидан кам, мос равишда $22,3\%$. Ўпка тириклик сиғими паст бўлган кизлар $25,4 \pm 2,3\%$, бу ўғил болаларниқидан кўп - $14,1 \pm 1,3\%$.

Олинган тадқиқот натижалари таҳлили шуни кўрсатдики, касалликларнинг тарқалиш таркиби бўйича, мурожаат маълумотларига кўра, нафас олиш йўллари касалликлари 112 ($50,9\%$), иккинчи ўринни 58 та юқумли касалликлар ($26,4\%$), учинчи ўринда шикастланишлар 21 ($9,6\%$), ундан кейин овқат ҳазм қилиш тизими касалликлари 20 ($9,1\%$) ва кулоқ ва сўрғичсимон ўсиқ касалликлари 9 ($4,0\%$) ташкил этди.

Нафас олиш йўллари касалликларининг энг юқори даражаси 11 ёшда қайд этилган. Ёш катталашган сари нафас олиш касалликлари даражаси пасаяди. Нафас олиш йўллари касалликлари таркибида асосий ўринни ўткир респиратор вирусли инфекциялар эгаллайди, улар бронх-ўпка патологияси бўлган барча ҳолатларнинг 50% дан кўпроғини ташкил қилади. Шуни таъкидлаш жоизки, юқумли ва паразитар касалликларнинг тарқалиши, мурожаатлар сонига мувофиқ ёшга қараб камаяди. Шуни таъкидлаш керакки, ўғил болалар жароҳатланишлари учун тиббий муассасаларга кизларга қараганда 1,6 баробар кўпроқ мурожаат қилишади.

Ўсмир спортчиларнинг оналаридан анамнез йиғилганда, ҳомиладорлик пайтида шамоллашнинг частотаси $18,4 \pm 2,1\%$ ҳолларда кузатилганлиги аниқланди. Эҳтимол, бу ўсмирлар орасида тез -тез кузатиладиган совуққонлик билан боғлиқ.

Сўнгги пайтларда республика ҳудудларидаги болалар ва ўсмирлар спорт мактабларига жалб қилинган болалар ва ўсмирларга тиббий ёрдам тиббий -жисмоний диспансер мутахассислари томонидан мунтазам равишда амалга оширилмаяпти, бу эса тананинг ҳолати тўғрисида тезкор маълумот олиш имконини бермайди. Молиявий маблағ етарли эмаслиги сабабли болалар ва ўсмирлар спорт мактабларида ўтказиладиган тиббий кўриклар сони минимал даражага туширилди, бу эса тиббиёт

ходимларининг ушбу текширувлар сифати учун жавобгарлигини оширади. Кўрииб турибдики, шунинг учун ёш спортчиларнинг ёши ошиши билан, касалланишдан фарқли ўлароқ, сурункали касалликлар ва морфо-функционал оғишлар тезлиги ошади. Касалликнинг энг юқори даражаси ўн беш ёшли ўсмирларда кузатилган. Касалликлар сонининг кўпайиши, биринчи навбатда, юқумли касалликлар - 2,9 баробар, нафас олиш йўллари касалликлари - деярли 2 баробар, қон ва қон ҳосил қилиш органлари касалликлари - 1,4 баробарга тўғри келади.

Тиббий ёрдамга эҳтиёж туғилганда, болалар ва ўсмирлар спорт мактаблари ўқувчиларининг атиги $11,2 \pm 0,4\%$ тиббий - жисмоний диспансерга, $61,8 \pm 4,7\%$ - яшаш жойидаги поликлиникаларга мурожаат қилишади, $27,0 \pm 3,1\%$ эса мустақил даволанишади. Шунинг учун спортчи ва ўқув муассасаларининг тиббий марказлари базасида спортчи талабаларга малакали тиббий ёрдам кўрсатиш зарур.

Болаларнинг турмуш тарзи ота - оналарнинг турмуш тарзи билан ҳамбарчас боғлиқ. Болалик ва ўсмирлик даврида одатлар шаклланади ва инсоннинг кадрият йўналишлари ўрнатилади. Бу борада кўп нарса катталарнинг шахсий намунасига, уларнинг хатти-ҳаракатларига, бола билан муносабатларига боғлиқ. Тадқиқот натижасида аниқланишича, ёш спортчиларни тарбиялаётган оилаларнинг $84,0 \pm 5,1\%$ да спорт билан шуғулланмайдиган мактаб ўқувчиларининг оилаларига - $47,9 \pm 4,5\%$ қараганда ўзбошимчилик билан овқатланиш кўпроқ учрайди. Маълум бўлишича, ўқувчи-спортчиларнинг ота-оналарининг $76,7 \pm 6,5\%$ фақат бола оғир касал бўлган тақдирда тиббий ёрдамга мурожаат қилишади; тиббиёт ходимларининг болаларни даволаш бўйича тавсиялари ёш спортчиларни тарбиялаётган оилаларнинг $33,6 \pm 2,5\%$ игина бажаради. Ёш спортчиларнинг $12,4 \pm 1,7\%$ оналари ўз ташаббуси билан тиббий маслаҳат олиш учун мунтазам мурожаат қилишган.

Шундай қилиб, болалар ва ўсмирлар спорт мактаблари тарбияланувчиларининг саломатлик ҳолатига таъсир этувчи етакчи омил, турмуш тарзи ва яшаш шароитларининг аниқланган хусусиятлари билан бир қаторда, таълим ва тарбия жараёнини ташкил этишдир. Ёш спортчиларнинг турмуш тарзи ва яшаш шароитидаги салбий тенденциялар бир марталик ва бошқариладиган тоифага киради. Сўровнома маълумотларини таҳлил қилиш асосида биз болалар ва ўсмирлар спорт мактаби шароитида ташкилий ва терапевтик - профилактик тадбирлар комплексини ишлаб чиқдик. Комплекс машғулоти жойида болалар ва ўсмирлар спорт мактаблари ўқувчиларига тиббий ёрдам кўрсатишни ташкил этиш, шу жумладан мунтазам тиббий кузатувлар, мураббий билан

биргаликда индивидуал ўқув режаларини тузиш, кунлик режимни кузатиш, овқатланиш, машғулотларни кучайтириш, сурункали инфекция ўчоқларини санация қилиш, дори воситаларини истеъмол қилиш, юқори жисмоний ва эмоционал стрессдан кейин танани тиклаш.

Ҳозирги вақтда болалар ва ўсмирлар спорт мактабларига жалб қилинган болалар ва ўсмирларга тиббий ёрдам кўрсатишни тиббий ва жисмоний диспансер мутахассислари амалга оширмоқдалар, улар, афсуски, машғулоти жойида мунтазам равишда тиббий - педагогик кузатувлар ўтказмайдилар, бу эса, ўз навбатида, ёш спортчиларнинг саломатлик ҳолати тўғрисида объектив маълумот олиш имконини бермайди ва шу билан бирга комплекс даволаш - профилактика ишларини амалга ошириб бўлмайди.

Хулоса қилиб шуни таъкидлашни истардикки, спортчи-ўқувчиларнинг соғлиғидаги аниқланган ўзгаришлар, одатда, спорт машғулотларининг натижаси эмас, балки мавжуд ёш спортчиларни танлаш тизимидаги камчиликлар, ўқитиш режими ва усулларининг бузилиши, ўқув машғулоти жараёнида шифокорлар ва мураббийлар томонидан тиббий назоратнинг ёмон ўрнатилгани, махсус профилактика чораларининг ўз вақтида қўлланилмаслиги натижасида юзага келади.

Бундан ташқари, замонавий спорт турига ҳос бўлган катта жисмоний ва нейро-эмоционал стресснинг нотўғри ишлатилиши ва зарур шарт-шароитларнинг йўқлиги ортиқча юкланиш хавфини оширади, ортиқча шуғулланганлик ривожланишига, ҳаддан зиёд зўриқиш ва бу келажакда патология олди ва патологик шароитларнинг ривожланишига олиб келади, буни тиббиёт ходимлари ҳам инобатга олишлари керак.

Хулоса

Мурожаатлар бўйича касалланиш, асосан барча касаллик бўйича мурожаатларнинг 94,9%ини эгалловчи, нафас олиш тизими касалликлари, юқумли ва паразитар касалликлар, қон ва қон яратувчи тизим касалликлари, шикастланишлар, овқат ҳазм қилиш тизими касалликлари кўринишида шаклланган.

Ёш спортчиларни чуқурлаштирилган тиббий кўрикдан ўтказиш материаллари нафас олиш тизими, юқумли ва қон яратувчи тизим касалликлари тез-тез ташхис қўйиладиган асосий касалликларнинг тарқалишини аниқлаш имконини берди.

Спорт билан шуғулланадиган кизларнинг чуқурлаштирилган тиббий кўрик маълумотларига кўра, касалланиш даражаси ўғил болаларниқига қараганда 9,7 %га юқори, бу спортчи кизларнинг соғлиғини қийсий тиббий назоратини талаб қилади.

Ёш спортчиларнинг соғлиғига таъсир этувчи турли омиллар орасида ижтимоий ва гигиеник омиллар алоҳида аҳамиятга эга, айнан машғулот жараёнини ташкил этиш, уйку ва овқатланиш тартиби, зарарли одатлар улар ёш спортчиларни гигиеник тайёрлаш ва ўқитиш мақсадга мувофиқлигини шунингдек назорат қилинадиган хавф омилларини фаол равишда йўқ қилишни белгилайди.

Болалар спорт мактаби шароитида даволаш - профилактика тадбирларини ташкил этиш комплексининг жорий этилиши ёш спортчиларда бирламчи касалланиш даражасини пасайтиради. Амалга оширилган соғломлаштириш чоратадбирлари комплексининг самарадорлиги соғлиқни сақлаш амалиётининг кенг қўлланилиши учун ёш спортчиларни тиббий қўллаб-қувватлашнинг ишлаб чиқилган тизимини тавсия қилишга асос беради.

АДАБИЁТЛАР РЎЙХАТИ:

1. Alibekova S.S. Vliyaniye trenirovochnykh nagruzok na nekotoryye immunnye pokazateli i lipidnyy spektr krovi u sportsmenov bortsov //Materialy XXIII s"yezda fiziologicheskogo obshchestva im. I.P. Pavlova s mezhdunarodnym uchastiyem (Voronezh, 18-22 sentyabrya 2017 g.). - Moskva, 2017.S. 2149-2151.
2. Artyukhov V.G. Vzaimodeystviye neytrofilov krovi cheloveka s SZ faktorom sistemy komplekta v usloviyakh UF-oblucheniya // Immunologiya. 2005. - T. 26, № 2. - S. 76-79.
3. Afanas'yeva I.A. Sdvigi v populyatsionnom sostave i funktsional'noy aktivnosti limfotsitov, produktsii tsitokinov i immunoglobulinov u sportsmenov pri sindrome peretrenirovannosti / I.A. Afanas'yeva // Vestnik sportivnoy nauki. - 2011. - № 3. - S. 18-24.
4. Bazarin K.P. Izmeneniye funktsional'noy aktivnosti neytrofil'nykh granulotsitov krovi u kvalifitsirovannykh sportsmenov / K.P. Bazarin, A.A. Savchenko, L.I. Aleksandrova // Byul. VSNTS SO RAMN. -2013.-№ 6. - S. 16-18.
5. Vasilenko V.S. Tsitokiny kak markery perenapryazheniya serdechno-sosudistoy sistemy u sportsmenov / V.S Vasilenko, M.YA. Levin, YU.B. Semenova [i dr.] // Tsitokiny i vospaleniye. - 2015. - T. 14, № 1. - S. 86-90.
6. Gripp u vzroslykh: metodicheskiye rekomendatsii po diagnostike, lecheniyu, spetsificheskoy i nespetsificheskoy profilaktike. Pod red. A.G. Chuchalina, «NP-Print», 2014. 192 s.
7. Gavrilova Ye. A. Stressornyy immunodefitsit u sportsmenov. M.: Sovetskiy sport, 2009. 192 s.
8. Durmanov N.D., Filimonov A.S. Diagnostika i korrektsiya narusheniya obmena zheleza v sporte vysshikh dostizheniy: Metodicheskiye rekomendatsii dlya vrachey klubov. - Moskva, 2010. - 84 s.
9. Kostevich V.A., Sokolov, A.V. Vzaimodeystviye tseruloplazmina i tiotsianata kak inhibitorov miyeloperoksidazy v plazme krovi. // Meditsinskiy Akademicheskii Zhurnal. 2010. T. 10. S. 210.
10. Kalinin S.A. Sostoyaniye sistemy immuniteta cheloveka i zhivotnykh pri fizicheskikh nagruzkakh razlichnogo geneza / S.A. Kalinin, S.M. Shul'gina, Ye.N. Antropova [i dr.] // Immunologiya. - 2019. - T. 40, № 3. - S. 72-82.
11. Klinicheskiye rekomendatsii «Ostryye respiratornyye virusnyye infektsii u vzroslykh». Rassmotreny i rekomendovany k utverzhdeniyu Profil'noy komissiyey Minzdrava Rossii po spetsial'nosti «infektsionnyye bolezni» na zasedanii 25 marta 2014 goda i 8 oktyabrya 2014 goda. 69 s.
12. Yemel'yanov B.A. Metody razvitiya vtorichnogo immunodefitsita u sportsmenov pri virusnykh infektsiyakh: dis. d-ra med. nauk. - M., 1991. - 549 s.
13. Zurochka A.V. Sostoyaniye immunnoy sistemy i eritrotsitarnogo rosta krovetvoreniya u sportsmenov razlichnykh spetsializatsiy. / A.V. Zurochka, O.V. Zhurilo, S.L. Sashenkov // Meditsinskaya immunologiya. - 2006. - Tom 8, № 2-3, - S. 369.
14. Zhurilo O.V. Izucheniye vzaimodeystviya sistemy krov' i parametrov immunnoy sistemy u sportsmenov razlichnykh spetsializatsiy v godovom trenirovochnom tsikle. / O.V. Zhurilo, S.L. Sashenkov // Vestnik Ural'skoy meditsinskoy akademicheskoy nauki. -2010,- №2/1.-S. 32-33.
15. Zhurilo O.V. Sravnitel'naya kharakteristika osnov subpolyatsiy limfotsitov u sportsmenov razlichnykh spetsializatsiy / O.V. Zhurilo, S.L. Sashenkov, A.V. Shvetsov // Vestnik Ural'skoy meditsinskoy akademicheskoy nauki. -2011,- №2/2. - S. 85-86.
16. Zhurilo O.V. Sravnitel'naya kharakteristika pokazateley perifericheskogo otdela eritronau sportsmenov razlichnykh spetsializatsiy / O.V. Zhurilo, A.V. Zurochka, S.L. Sashenkov, V.A. Chereshev, A.V. Shvetsov // Vestnik Ural'skoy meditsinskoy akademicheskoy nauki. -2011. - № 4 (37). - S. 94—96.
17. Lebedev K.A., Ponyakina I.D. Immunnaya nedostatochnost' (vyavleniye i lecheniye). - M.: Meditsinskaya kniga, 2003. - 442 s.
18. Lyuboshenko T.M. Kliniko-immunologicheskiye aspekty infektsii, vyzvannoy virusom prostogo gerpesa / T.M. Lyuboshenko // Mezhdunarodnyy nauchno-issledovatel'skiy zhurnal. - 2016. - № 1 (43). - S. 62-64.

Келиб тушган вақти 09.10.2021